

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені АДМІРАЛА МАКАРОВА

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 18

Миколаїв
2025

Редакційна колегія збірника:

Берестнєв В. Б., заслужений тренер (Миколаїв);
Бобіна О. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв);
Гогоренко О. В., канд. філол. наук (Миколаїв);
Деркач В. М., заслужений тренер, канд. наук
з фіз. виховання та спорту, доц. (Миколаїв);
Карсканова С. В., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв);
Коваль С. С., канд. фіз.-мат. наук, доц. (Миколаїв);
Матвієнко Л. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв);
Матійко О. В., заслужений діяч мистецтв (Миколаїв);
Міняйлова А. В., канд. пед. наук, доц. (Миколаїв);
Наливайко В. С., канд. техн. наук, проф. (Миколаїв);
Трибулькевич К. Г., д-р пед. наук, доц. (Київ);
Філатова О. С., д-р філол. наук, проф. (Миколаїв);
Філіппова Н. М., канд. філол. наук, проф. (Миколаїв);
Чугуєва І. Є., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв);
Шаповалова І. В., канд. філос. наук, доц. (Миколаїв)

Відповідальний за випуск: **Бобіна О. В.**

*Друкується за рішенням Вченої ради
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
(протокол № 4 від 26.11.2025 р.)*

Гуманітарний вісник НУК: збірник наукових праць. — Випуск 18. —
Г 94 Миколаїв : Іліон, 2025. — 156 с.

У віснику опубліковані статті, що узагальнюють досвід роботи та результати досліджень у сфері вищої освіти та інших галузях знань. Основні рубрики вісника відповідають напрямам гуманітарної підготовки та соціально-гуманітарної освіти, яка здійснюється Навчально-науковим гуманітарним інститутом Національного університету кораблебудування. Вісник розрахований на викладачів, наукових працівників, фахівців, молодих науковців у сфері вищої освіти.

УДК 001(062.552)

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2025

Шановний читачу!

Ви тримаєте в руках, а якщо забажаєте то, і почитаете цікавий і незвичайний вісімнадцятий випуск Гуманітарного вісника НУК.

Цей номер відкривають матеріали підготовлені учасниками проєкту «Подолання розриву: розбудова потенціалу інклюзивної освіти в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях».

Проєкт почав реалізовуватися на початку 2025 р. за сприяння ЮНІСЕФ. Започатковано проєкт Командою академічних менеджерів НУК, реалізується командою викладачів і психологів НУК. Супроводжує проєкт команда одеського регіонального офісу ЮНІСЕФ.

Ці тексти – результат річної діяльності всіх учасників проєкту. Адже, щоб не придумав AI живий, реальний досвід, емоції і переживання він не передасть. Дякуємо нашим колегам які довірили плоди своєї праці Гуманітарному віснику.

Друга частина нашого збірнику – роботи учасників XIII конференції «Миколаївщина і Північне Причорномор'я 2025». Ми друкуємо тези нашої конференції в нашому збірнику. Це має додати йому науковості, репрезентативності, сприяти поширенню Гуманітарного вісника серед колег і студентів.

Наступні частини вже є традиційними і містять результати роботи наших викладачів і студентів.

Тож читайте, рецензуйте і «кидайте» відгуки на електронну пошту oleg.bobina@nuos.edu.ua

*З подякою,
директор Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова,
відповідальний за випуск
Олег Бобіна*

ІНКЛЮЗІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ

ВІТАЛЬНІ СЛОВА

*Дорогі друзі, колеги,
дослідники освіти!*

Сьогодні Ви тримаєте у руках не просто збірник досліджень, а маленький мікрокосм, де зібрано ідеї, пошуки, практичні рішення, але передусім – людський досвід, прагнення зробити знання доступним для всіх.

Особливо цінним є погляд на інклюзивність. Бо справжня освіта не має вибіркових дверей: вона відчинена для кожної дитини, незалежно від її обставин. Інклюзія – це не абстрактне слово, це фундамент, на якому будується рівний доступ до знань. Освітня команда одеського регіонального офісу ЮНІСЕФ завжди підтримує такі ініціативи, адже ми прагнемо, щоб школа та дитячий садок були безпечним, мотивуючим, справжнім простором для розвитку.

Сподіваюся, що матеріали цього збірника надихнуть вас не лише на нові дослідження, а й на сміливі кроки у практиці: у класах, у стінах управлінських кабінетів, у проєктах, які змінюють життя дітей.

Бажаю усім читачам натхнення, сміливості та здатності перетворювати знання на конкретні зміни, які роблять освіту інклюзивнішою.

*З правдивою повагою,
фахівець з питань освіти
дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ)
Анатолій Ігнатович*

*Шановні автори
та читачі збірника!*

Для мене є великою честю привітати вас із виходом цього видання, яке підсилює роль науки у формуванні сучасних гуманітарних підходів в освіті. Інклюзивна освіта є ключовою передумовою того, щоб кожна дитина могла реалізувати свій потенціал у безпечному та сприятливому середовищі. Наш проєкт «Подолання розриву: розбудова потенціалу інклюзивної освіти в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях» зосереджений на підтримці педагогів, садочків, шкіл та Інклюзивно-ресурсних центрів, які щоденно працюють з дітьми та їхніми родинами. Ми сприяємо розвитку фахових компетентностей та впровадженню практик, що допомагають закладам освіти та ІРЦ ефективніше реагувати на потреби дітей.

Вірю, що матеріали цього збірника стануть корисним інструментом для подальших досліджень та рішень на користь інклюзивного майбутнього України.

*З повагою,
керівник проєкту
«Подолання розриву: розбудова потенціалу
інклюзивної освіти в Одеській, Миколаївській
та Херсонській областях»
Олександр Тур*

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ

УДК 37.035:378:796

Вакуліна Л. М.

викладач кафедри фізичного виховання та спорту, Навчально-науковий гуманітарний інститут, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), kaf.fv.nuk@gmail.com

Лагерний Д. І.

студент спеціальності 017 Фізична культура і спорт, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), kaf.fv.nuk@gmail.com

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК КОМПОНЕНТА ПАТРІОТИЧНОГО ФОРМУВАННЯ МОЛОДІ

Стаття розглядає фізичне виховання як важливу компоненту формування патріотизму та національної свідомості у студентської молоді. Фізичне виховання у закладах вищої освіти є компонентом загальної освіти, що сприяє формуванню професійних компетентностей та всебічно розвиненої особистості. Процес фізичного удосконалення, окрім зміцнення здоров'я, ефективно формує особистість через рухову активність, командну роботу, символіку та традиції, виховуючи любов до Батьківщини та гордість за національні досягнення.

Ключові слова: фізичне виховання, патріотичне виховання, національна свідомість, студентська молодь, спорт, волонтерство, народні ігри.

Фізичне виховання здобувачів освіти – складова частина загальної освіти, що сприяє формуванню кращих якостей. Це комплекс форм, засобів, методів, які якісно впливають на особистість майбутнього фахівця, на формування його професійних здібностей. Як навчальна дисципліна, фізичне виховання у закладах вищої освіти є актуальним для здобувачів освіти всіх спеціальностей. Разом з іншими предметами фізичне виховання бере участь у формуванні професійних компетентностей здобувачів освіти, сприяє вихованню всебічно розвиненої особистості. Фізичне виховання також допомагає ефективно розвивати комунікації здобувачів вищої освіти, налагоджені дружніх стосунків, згуртованості молодіжних колективів, активного і здорового відпочинку. Процес фізичного удосконалення – це не лише про здоров'я, а й про формування особистості. Через рухову активність, командну роботу, традиції та символіку можна ефективно виховувати любов до Батьківщини, гордість за національні досягнення, усвідомлення своєї ролі у суспільстві. Фізичне виховання є потужним інструментом формування патріотизму та національної свідомості, якщо уміло поєднувати його з культурними традиціями, історичними цінностями та соціальними ідеалами.

На практиці це можна реалізовувати в декількох напрямках.

Виховання патріотизму:

- 1) використання народних ігор та традиційних видів спорту;
 - 2) проведення спортивних заходів, присвячених історичним подіям;
 - 3) виховання через приклад.
- Формування національної свідомості:
- 1) інтеграція національних символів у навчальний процес;
 - 2) обговорення теми єдності та громадянської відповідальності;
 - 3) залучення до волонтерських та соціальних ініціатив.

Розглянемо більш досконало всі напрямки.

Поєднання зайняття фізичної культури з українськими народними забавами та бойовими мистецтвами – це чудовий спосіб сформувати національну ідентичність. Для цього інтегруємо українські традиції у фізичне виховання. Під впливом народних ігор таких, як перетягування каната (линви), Козацькі забави, підймання колоди, стрільби із лука, розвиваються фізичні якості: спритність, витривалість, командна співпраця, взаємодопомога та відбувається знайомство із культурним наслідком. Вивчення елементів українських бойових мистецтв, таких як бойовий гопак, рукопаш гопак сприяє формуванню філософії, моралі, козацького духу. Багато змагань з елементами народних ігор – це не лише спорт, а й відтворення історичних традицій.

Проведення спортивних заходів, присвячених історичним подіям, є ефективним способом патріотичного виховання, адже поєднує фізичну активність із глибоким змістом національної пам'яті. Проведення спортивних заходів на честь видатних українських діячів чи захисників України формує поважне ставлення до історії.

Ось як це можна реалізувати, розглянемо основні напрямки:

- визначаємо мету та тематику заходу (визначаємо історичну подію, або національне свято, формуємо мету вшанування героїв, формування патріотизму, популяризація традицій);
- розроблюємо сценарій, використовуючи державну символіку, атрибути, історичні довідки, розробляючи основну частину заходу (змагання, естафети, козацькі забави) та завершення (нагородження, спільне фото);
- вибираємо формат змагань (індивідуальні, командні, ігри з історичним підтекстом, квести, вікторини);
- використовуємо патріотичне оформлення спортивного заходу (національні кольори, прапори, стенди, буклети, листівки з історичною інформацією, музичний супровід).

Приклади заходів:

- День Козацтва – Козацькі забави (перетягування линви, біг у мішках, стрільба з лука, козацький герць);
- День Героїв Крут – Естафета мужності (смуга перешкод, командні завдання, історичний квест);
- День Незалежності України – Патріотичний марафон (біг у вишиванках, велопробіг із прапорами, флешмоби);
- День Перемоги над нацизмом – Турнір пам'яті (змагання з футболу, волейболу, шахів, присвячені ветеранам);
- День Конституції України – Правовий квест + спорт (командні ігри з правовими завданнями, вікторини, спортивні естафети).

Патріотичне виховання через спортивний приклад формує в особистості почуття гордості за свою країну, мотивує до самовдосконалення та сприяє розвитку національної ідентичності. Спортсмени стають живими символами сили, єдності та любові до Батьківщини. Приклад спортсменів – це потужний інструмент патріотичного виховання, що поєднує емоційний вплив, мотивацію до дії та формування національної свідомості. Успіхи українських спортсменів на міжнародній арені – Олімпійські ігри, чемпіонати світу – викликають гордість у молоді. Їх перемоги асоціюються з перемогами країни, що зміцнює національну ідентичність. Молодь бачить у спортсменів героїв, які досягли успіху завдяки наполегливості, любові до Батьківщини та бажанню прославити її. Їхній приклад надихає на самоудосконалення, активну громадянську позицію та любов до України. Тому важливо для мотивації організовувати зустрічі студентів зі спортсменами для живого

спілкування, які не лише здобули медалі та прославляють Україну на міжнародному рівні, а активно підтримують українську армію та виступають за єдність країни, які стали волонтерами, військовими, проводити спортивні заходи із патріотичним змістом, запрошуючи відомих спортсменів, які часто відкрито демонструють свою патріотичну позицію через інтерв'ю, соціальні мережі, долю у благодійних акціях. Проведення таких заходів у навчальному процесі формує не лише патріотизм, а і національну свідомість молоді. Таким чином, в умовах сучасного розвитку знань і технологій у сфері фізичної культури і спорту можна творчо використовувати кращі досягнення українських спортсменів минулого та сучасності з метою формування почуття патріотизму і національної гордості у студентів. При такому ставленні освіта набуває все глибшого національно-патріотичного змісту і характеру.

Також формуванню національної свідомості та мотивації до зайняття спорту сприяє інтеграція національних символів у фізичне виховання. Це поєднує фізичний розвиток із духовно-культурним вихованням. Різновидами інтеграції є:

- візуальна присутність символіки (оформлення спортивної зали: прапор України, герб) та невеликі розповіді про їх значення, національні кольори в інвентарі (м'ячі, сітки, табло), спортивна форма, гімн перед початком спортивних подій, святкування державних свят, вшанування героїв спорту;
- проведення патріотичних спортивних заходів (Олімпійські уроки, Дні здоров'я, турніри), присвячених державним святам;
- проведення ігор та руханок з національним контекстом (козацькі ігри, рухливі забави, які імітують елементи гопака, традиційні українські танці). Заходи, які поєднують фізичне виховання з історією, музикою, літературою сприяють глибшого розуміння символіки та поваги до національних цінностей.

Не менш важливим вектором фізичного виховання є тема єдності та громадської відповідальності. Єдність у спорті – це здатність працювати разом, підтримувати одне одного та прагнути спільної мети. Вона виявляється через:

- співпрацю – кожен учасник команди виконує свою роль, доповнюючи інших;
- увагу – прийняття різних думок та вміння слухати;
- підтримку – допомога товаришу у складний момент;
- спільну відповідальність – перемога чи поразка (результат всієї команди). Команда, де є єдність, здатна досягати більшого, ніж окремі індивіди. Фізична активність, особливо у командних видах спорту, створює умови для формування довіри, громадської відповідальності.

Громадська відповідальність – це усвідомлення, що наші дії мають позитивний, мотивуючий вплив на інших. У контексті фізичного виховання це означає: дбати про безпеку інших, не створюючи

ризиків у грі, підтримувати слабших, допомагати тим, кому важче, бути прикладом, діяти чесно та справедливо. Всі ці аспекти формують культуру відповідальності, яка потім виходить за межі спортзалу (громаду, суспільство). Громадська активність та патріотизм на заняттях з фізичного виховання це ще і волонтерство та соціальні ініціативи. Як же поєднати фізичне виховання та спорт із волонтерством? Прикладів є багато. Це і:

- благодійні спортивні заходи: організація забігів, естафет, турнірів з метою збору коштів для потреб ЗСУ, дитячих будинків, лікарень; організація флешмобів, або челенджів із залученням студентів та викладачів;
- допомога через фізичну активність: допомога в організації спортивних заходів для дітей з інвалідністю, молодших школярів, ветеранів. Проведення інклюзивних занять з адаптивної фізичної культури для студентів з ООП;
- спільні тренування з представниками різних соціальних груп;
- спортивне волонтерство: створення студентського волонтерського спортивного клубу, який бере участь у міських заходах, марафонах, флешмобах. Залучення студентської молоді до прибирання спортивних майданчиків шкільного, облаштування шкільного простору для зайняти спортом;
- партнерство з громадськими організаціями: співпраця з волонтерськими фондами, ветеранськими організаціями, молодіжними центрами

для спільних спортивно-соціальних проєктів. Запрошення гостей-волонтерів, які беруть участь у соціальних ініціативах, на заняття ФВС для мотиваційних зустрічей;

- волонтерство у межах спортивних клубів чи секцій: тренерська допомога, організація заходів.

Фізичне виховання має потенціал стати не просто навчальною дисципліною, а платформою для розвитку громадянської позиції, любові до Батьківщини та активної участі у її розбудові. Саме тому інтеграція патріотичних елементів у ФВС – це не лише актуальне, а й стратегічно важливе напрям освітньої роботи зі студентською молоддю.

Література

1. Іваній І. В. Фізична культура особистості фахівця фізичного виховання та спорту: навч.-метод. посіб. Суми, 2023.
2. Шепеленко Т. В., Буц А. М., Бодренкова І. О. Фізичне виховання у формуванні здорового способу життя: навч. посіб. Харків: УкрДУЗТ, 2018.
3. Добридень А. В. Фізичне виховання здобувачів вищої освіти в умовах воєнного стану в Україні. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 9 (27).
4. Чупрій Л. В. Патріотичне виховання в Україні: стан і перспективи. Режим доступу: <http://sd.net.ua/2009/11/05/patrotichne>.
5. Проект Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Режим доступу: <http://ippp.kubg.edu.ua/archives/6436>.
6. Оніщук Л. М. Особливості національно-патріотичного виховання студентської молоді засобами фізичної культури і спорту. *Фізична культура в університетській освіті: світова практика та сучасні тренди*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 13 квітня 2023 року. Дніпро.

Vakulina L. M., Instructor of the Department of Physical Education and Sports, Educational and Scientific Humanities Institute of the Admiral Makarov National University of Shipbuilding, (Ukraine, Mykolaiv), kaf.fv.nuk@gmail.com

Lahernyi D., Student of Speciality 017 Physical Culture and Sports, Educational and Scientific Humanities Institute of the Admiral Makarov National University of Shipbuilding, (Ukraine, Mykolaiv), kaf.fv.nuk@gmail.com

PHYSICAL EDUCATION AS A COMPONENT OF PATRIOTIC FORMATION OF YOUTH

The article examines physical education as an important component in the formation of patriotism and national consciousness among student youth. Physical education in higher education institutions is an integral part of general education, contributing to the formation of professional competencies and an all-around developed personality. The process of physical development, besides improving health, effectively shapes the personality through motor activity, teamwork, symbolism, and traditions, cultivating love for the Motherland and pride in national achievements.

Keywords: physical education, patriotic education, national consciousness, student youth, sport, volunteering, folk games.

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ**Вакуліна Л. М., Лагерний Д. І.**

Фізичне виховання як компонента патріотичного формування молоді 123

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ**Бобіна О. В.** Як працює Гуманітарний інститут на четвертий рік Великої війни 126**Валуєва Ю. А., Чурсіна А. О., Шаповалова І. В.**

Розвиток освіти південної України у XIX–XX ст. 130

Васильєва В. В., Лукашик В. І., Шаповалова І. В.

Війна і психічне здоров'я українців в умовах воєнного стану 132

Волкотрубенко Є. О., Шаповалова І. В.Еволюція портової інфраструктури Миколаївщини
як чинник економічного зростання південного регіону 135**Запесочний Н. О., Шаповалова І. В.**Розвиток суднобудівної промисловості Миколаївщини:
історичний вимір та сучасні перспективи 136**Залізко А. С., Шаповалова І. В.**Формування багатонаціонального культурного середовища
Північного Причорномор'я (кінець XVIII ст. – XIX ст.) 138**Корольова Т. М., Кравчук О. Ю.**Психологічні чинники медіаграмотності як елемент соціальної
компетентності індивіда 140**Михальченко Н. В., Молчанова О. М.**Готовність майбутніх вчителів початкових класів
до організації навчальної діяльності молодших школярів 141**Моїсеєнков А. В., Шаповалова І. В.** Особливості соціально-економічного життя

Північного Причорномор'я у період 1917–1921 рр. 144

Надточій І. В.Взаємодія медицини та освіти у реалізації програм раннього
втручання у розвиток дитини 146

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ 154

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СТАТТІ 155

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ

1. Наукова стаття повинна містити такі необхідні елементи:

- постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;
- аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми та на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття;
- формулювання цілей статті (постановка завдання);
- виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;
- висновок з цього дослідження і перспективи подальших досліджень у даному напрямку.

2. Структурні елементи статті:

- УДК;
- прізвище, ім'я, по батькові автора (авторів), вчений ступінь, вчене звання, посада і місце роботи, e-mail (українською та англійською мовою);
- назва статті та анотація (українською та англійською мовою) (400–500 знаків кожна); анотація повинна бути структурованою, містити мету дослідження та застосовані методи, основні одержані висновки;
- ключові слова українською та англійською мовою;
- обсяг рукопису – не менше 5 тис. знаків;
- обов'язковий список використаних джерел у кінці статті (література оформлюється згідно вимог ДСТУ 8302:2015).

3. Вимоги для оформлення тексту: всі поля 20 мм; шрифт Times New Roman, кегель 14, інтервал – 1,5; абзацний відступ – 10 мм. Рисунки й таблиці оформлюються згідно ДСТУ 3008:2015 (Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення). Щодо символів. В тексті необхідно використовувати лапки лише такого зразку: «», тире – це коротке тире: «–». Не потрібно ставити зайві пробіли, особливо перед квадратними чи круглими дужками, а також в них. Для запобігання потрібно використовувати функцію «Недруковані знаки».

4. Посилання на джерела в тексті подаються за таким зразком: [7, с. 123], де 7 – номер джерела за списком використаних джерел, 123 – сторінка. Посилання на декілька джерел одночасно подаються таким чином: [1; 4; 8] або [2, с. 32; 9, с. 48; 11, с. 257]. Посилання на архівні джерела – [15, арк. 258, 231зв.].

5. Стаття подається мовою оригіналу (українською, англійською та ін.) в електронному варіанті у вигляді файлу, який виконаний в текстовому редакторі MS Word for Windows, електронною поштою.

6. Відповідальність за зміст, точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори матеріалів. Редакція залишає за собою право на незначне редагування і скорочення, а також літературне виправлення статті (зі збереженням головних висновків та стилю автора). Редколегія може не поділяти світоглядних переконань авторів.

Адреса редакції:	54025, м. Миколаїв, пр-т Героїв України, 9-А, каб. 101-А
Телефони:	(063) 294-95-85, (098) 629-18-58
Сайт:	http://hvnuk.com.ua/
E-mail:	hvnuk.com.ua@gmail.com

Шевченко І. В.

МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ СТЕРЕОТИПІВ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА СВІДОМІСТЬ ГРОМАДЯН

Ключові слова: стереотип, маніпуляція, політика, ідеологія, когнітивні особливості.

[illegible]

1. Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: Статті. Нариси. Інтерв'ю. К.: Наукова думка, 2004. 248 с.
- 2.

MECHANISMS OF FORMATION OF SOCIAL AND POLITICAL STEREOTYPES AND THE WAY THEY AFFECT CONSCIOUSNESS OF CITIZENS

Key words: stereotype, manipulation, politics, ideology, cognitive peculiarities.

Наукове видання

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 18

Редколегія не завжди поділяє погляд авторів статей.
За достовірність викладених фактів відповідальність несе автор.

Формат 60×84¹/8. Ум. друк. арк. 18,1. Тираж 100 пр. Зам. № 3012-1.

Поліграфічне підприємство СПД Румянцева Г. В.
54038, м. Миколаїв, вул. Бузника, 5/1.
Свідоцтво МК № 11 від 26.01.2007 р.